Lista lektur obowiązkowych

Klasy VII i VIII
Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*
Aleksander Fredro, *Zemsta*
Jan Kochanowski, wybór fraszek, pieśni i trenów, w tym tren I, V, VII, VIII
Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*
Ignacy Krasicki, *Żona modna*
Adam Mickiewicz, *Reduta Ordona, Śmierć Pułkownika, Świtezianka, Dziady* część II, wybrany utwór z cyklu *Sonety krymskie, Pan Tadeusz* (całość)
Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*
Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis, Latarnik*
Juliusz Słowacki, *Balladyna*
Stefan Żeromski, *Syzyfowe prace*
Sławomir Mrożek, *Artysta*
Melchior Wańkowicz, *Ziele na kraterze* (fragmenty), *Tędy i owędy* (wybrany reportaż)

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Antoine de Saint-Exupéry
MAŁY KSIĄŻĘ

W ten sposób Mały Książę oswoił lisa. A gdy godzina rozstania była bliska, lis powiedział:
– Ach, będę płakać!
– To twoja wina – odpowiedział Mały Książę – nie życzyłem ci nic złego. Sam chciałeś, abym cię oswoił…
– Oczywiście – odparł lis.
– Ale będziesz płakać?
– Oczywiście.
– A więc nic nie zyskałeś na oswojeniu?
– Zyskałem coś ze względu na kolor zboża – powiedział lis, a później dorzucił: – Idź jeszcze raz zobaczyć róże. Zrozumiesz wtedy, że twoja róża jest jedyna na świecie. Gdy przyjdziesz pożegnać się ze mną, zrobię ci prezent z pewnej tajemnicy.

Mały Książę poszedł zobaczyć się z różami.
– Nie jesteście podobne do mojej róży, nie macie jeszcze żadnej wartości – powiedział różom. – Nikt was nie oswoił i wy nie oswoiłyście nikogo. Jesteście takie, jaki był dawniej lis. Był zwykłym lisem, podobnym do stu tysięcy innych lisów. Lecz zrobiłem go swoim przyjacielem i teraz jest dla mnie jedyny na świecie.
Róże bardzo się zawstydziły.
– Jesteście piękne, lecz próżne – powiedział im jeszcze. – Nie można dla was poświęcić życia. Oczywiście moja róża wydawałaby się zwykłemu przechodniowi podobna do was. Lecz dla mnie ona jedna ma większe znaczenie niż wy wszystkie razem, ponieważ ją właśnie podlewałem. Ponieważ ją przykrywałem kloszem. Ponieważ ją właśnie osłaniałem. Ponieważ właśnie dla jej bezpieczeństwa zabijałem gąsienice (z wyjątkiem dwóch czy trzech, z których chciałem mieć motyle). Ponieważ słuchałem jej skarg, jej wychwalań się, a czasem jej milczenia. Ponieważ... jest moją różą.

Powrócił do lisa.
– Żegnaj – powiedział.
– Żegnaj – odpowiedział lis. – A oto mój sekret. Jest bardzo prosty: dobrze widzi się tylko sercem. Najważniejsze jest niewidoczne dla oczu.
– Najważniejsze jest niewidoczne dla oczu – powtórzył Mały Książę, aby zapamiętać.
– Twoja róża ma dla ciebie tak wielkie znaczenie, ponieważ poświęciłeś jej wiele czasu.
– Ponieważ poświęciłem jej wiele czasu… – powtórzył Mały Książę, aby zapamiętać.
– Ludzie zapomnieli o tej prawdzie – rzekł lis. – Lecz tobie nie wolno zapomnieć. Stajesz się odpowiedzialny na zawsze za to, co oswoiłeś. Jesteś odpowiedzialny za twoją różę.
– Jestem odpowiedzialny za moją różę… – powtórzył Mały Książę, aby zapamiętać.

Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*, tłum. Jan Szwykowski, Warszawa 2011.

[320 wyrazów]

Zadanie 1. (0–1)

Spośród podanych pytań wskaż to, na które nie można znaleźć odpowiedzi w przytoczonym fragmencie utworu Antoine'a de Saint-Exupéry'ego. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

A. Kiedy przyjaźń się kończy?
B. Kogo można uznać za przyjaciela?
C. Jak podtrzymać więź z przyjacielem?
D. Jakie są niezbędne warunki przyjaźni?

Zadanie 2. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W przytoczonym fragmencie *Małego Księcia* wyraz *oswojenie* oznacza

A. upodobnienie się do kogoś lub czegoś.
B. podporządkowanie sobie kogoś lub czegoś.
C. przyuczenie do służenia komuś lub czemuś.
D. stworzenie emocjonalnych więzi z kimś lub czymś.

Zadanie 3. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń w odniesieniu do przytoczonego fragmentu oraz całego utworu *Mały Książę*. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Wszystkie róże przedstawione w utworze *Mały Książę* są symbolem skromności.	**P**	**F**
W utworze *Mały Książę* lis jest uosobieniem przebiegłości i chytrości.	**P**	**F**

Zadanie 4. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń w odniesieniu do całego utworu *Mały Książę*. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W *Małym Księciu* zestawiono na zasadzie przeciwieństwa świat dziecka i świat dorosłych.	**P**	**F**
Mały Książę przedstawia historię o dojrzewaniu tytułowego bohatera do przyjaźni i miłości.	**P**	**F**

Zadanie 5. (0–3)

5.1. Wyjaśnij sens wypowiedzi lisa: *Dobrze widzi się tylko sercem. Najważniejsze jest niewidoczne dla oczu.*

……

……

……

……

……

……

5.2. Spośród lektur obowiązkowych (wymienionych na stronie 3 tego arkusza egzaminacyjnego), innych niż *Mały Książę*, wybierz tę, której bohater postąpił zgodnie ze słowami lisa: *Dobrze widzi się tylko sercem. Najważniejsze jest niewidoczne dla oczu.* Podaj tytuł tej lektury oraz jej bohatera.

Uzasadnij swój wybór. W uzasadnieniu przywołaj sytuację z tej lektury, ilustrującą twoją argumentację.

Tytuł lektury: ……

Bohater lektury: ……

Uzasadnienie wyboru: ……

……

……

……

Zadanie 6. (0–2)

Mały Książę w czasie swoich podróży spotkał różnych ludzi. Dwóch z nich przedstawiono na poniższych rysunkach.

	
Król	Bankier

Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*, tłum. Jan Szwykowski, Warszawa 2011.

Wyjaśnij, co sprawiło, że ani Król, ani Bankier nie zostali przyjaciółmi Małego Księcia.

Król: ……..…….……...……..……

……...……

……...……

Bankier: ……..……..…….……...……...…

……...……

……...……

Zadanie 7. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

W zdaniu *Twoja róża jest <u>jedyna</u> na świecie* podkreślony wyraz służy uwydatnieniu | **A** | **B** |

róży. Ten wyraz jest | **C** | **D** |.

A. wyobcowania
B. wyjątkowości
C. rzeczownikiem
D. przymiotnikiem

Zadanie 8. (0–2)

8.1. Którym spójnikiem można zastąpić podkreślony wyraz w zdaniu *Jesteście piękne, lecz próżne,* zachowując sens wypowiedzi? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

A. *i*
B. *ale*
C. *albo*
D. *więc*

8.2. Czy wypowiedź *Jesteście piękne, lecz próżne* pozwala wnioskować o tym, co jest ważne dla Małego Księcia? Uzasadnij swoje stanowisko.

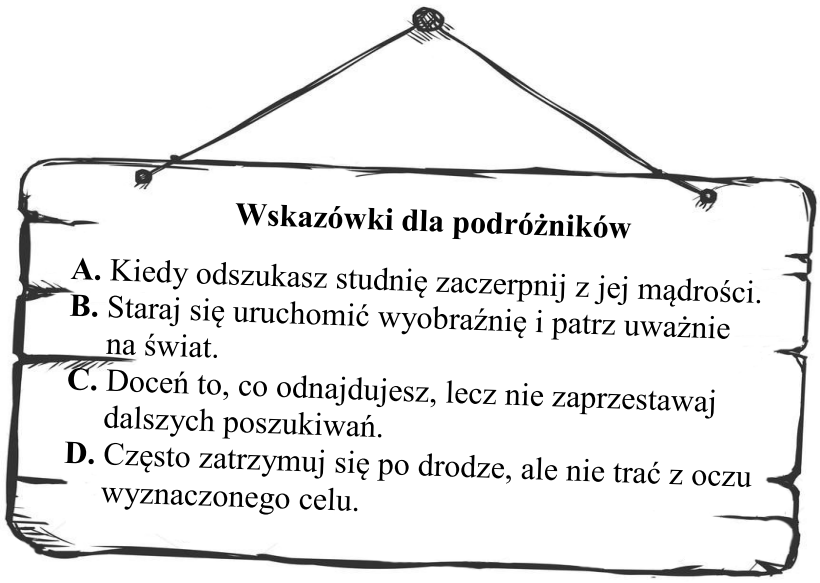
……

……

……

Zadanie 9. (0–1)

Na podstawie lektury *Mały Książę* powstały *Wskazówki dla podróżników*. Wybierz zdanie, w którym interpunkcja jest niepoprawna.

Zadanie 10. (0–1)

W którym z wyrazów pisownia „ó” jest zgodna z tą samą szczegółową zasadą ortograficzną, co zastosowana w wyrazie *sposób*? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

A. *róża*
B. *dwóch*
C. *próżne*
D. *później*

Zadanie 11. (0–3)

Zredaguj zaproszenie na premierę spektaklu *Tajemnice oswajania* opartego na motywach utworu Antoine'a de Saint-Exupéry'ego *Mały Książę*. Zachęć do obejrzenia spektaklu, używając dwóch argumentów.
Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

Zaproszenie

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Krzysztof Teodor Toeplitz
POCZĄTKI KINA

Bracia Lumière[1], którzy przeszli do historii uważani za ojców dzisiejszej sztuki filmowej, nie traktowali swego wynalazku zbyt poważnie. Sposób, w jaki się do niego odnosili, niewiele miał wspólnego z poglądami późniejszych pionierów filmu i stawiał ich raczej w rzędzie tych wszystkich eksperymentatorów i wynalazców, którzy w kinematografie[2] widzieli bardziej zabawkę niż zadatek na nową sztukę.

O tym, że z kinematografu powstać może sztuka, bracia Lumière nie chcieli nawet pomyśleć. Co więcej, skłonni byli uważać każdego, komu myśl taka mogła powstać w głowie, za niepoprawnego marzyciela lub szaleńca. Tak przynajmniej wynika ze wspomnień takiego właśnie „szaleńca", który zachwycony wynalazkiem Lumière'ów, udał się do nich, aby odkupić ich patent.

Poszedłem do Augusta Lumière'a – wspominał później Georges Méliès[3] – *i zaproponowałem mu kupno jego wynalazku. Dawałem mu dziesięć, dwadzieścia, pięćdziesiąt tysięcy franków. Ale Lumière nie chciał mnie nawet słuchać. Młody człowieku – powiedział – ma pan szczęście, że mój wynalazek nie jest na sprzedaż, ponieważ doprowadziłby on pana do ruiny. Być może uda się wykorzystać go jeszcze przez jakiś czas jako ciekawostkę naukową, ale nie ma on żadnej wartości handlowej*.

Na szczęście Georges Méliès nie dał się wówczas przekonać ojcu kinematografii. Historia filmu zyskała w osobie Mélièsa człowieka, który tchnął nowe życie, nadał nowy sens i znaczenie nieszkodliwej „ciekawostce naukowej".

W krajach takich jak Francja, Anglia i Ameryka istniały w XIX wieku dziesiątki zespołów teatralnych, które rzadko kiedy mogły poszczycić się własną salą do przedstawień. Zespoły te pragnęły dostarczyć prostemu widzowi sensacji, łez i rozrywki. Ich widzowie domagali się przede wszystkim akcji, zdarzeń mrożących krew w żyłach, nie gardzili również fantazją, sztuczkami magicznymi lub niewymyślnymi a wzruszającymi historyjkami o niewinnych sierotach.

Wymaganie, aby wszystko na scenie było „jak żywe", przy którym nieugięcie obstawała publiczność ludowych teatrów, zmuszało reżyserów do poszukiwania wciąż nowych sztuczek, chwytów, zdolnych zaspokoić to żądanie. A więc nie wystarczała jedynie dekoracja, zresztą zazwyczaj skromna, ze względu na trudności transportu. Trzeba było dodatkowo posługiwać się tłami malowanymi na płótnie. Ale i to nie zaspokajało głodu widowni. Z czasem na scenie pojawiać się zaczęły „prawdziwe" pociągi i żywe zwierzęta, choćby tak dzikie jak lwy, odgrywające szczególnie wielką rolę w sztukach, których akcja toczyła się w starożytnym Rzymie. Jeden z reżyserów pokazał nawet eksplozję i pożar na statku płynącym po Tamizie.

Jest więcej niż pewne, że gdyby Méliès nie spędził pierwszych lat swojej kariery właśnie w takim teatrze, nigdy nie zachwyciłby się filmem i nie dostrzegłby w nim cudownego instrumentu, za pomocą którego znacznie szybciej, łatwiej i lepiej rozwiązać można te wszystkie problemy, nad jakimi się głowił, gdy pracował w teatrze.

Na podstawie: Krzysztof Teodor Toeplitz, *Kino dla wszystkich,* Warszawa 1964.

[1] Bracia Lumière (wym. lumjer) – August i Louis, wynalazcy kinematografu.
[2] Kinematograf – aparat filmowy umożliwiający rejestrację i projekcję na ekranie ruchomych obrazów.
[3] Georges Méliès (wym. żorż meljes) – reżyser teatralny, aktor, magik-iluzjonista.

[447 wyrazów]

Zadanie 12. (0–2)

Z podanych pytań wybierz te, na które odpowiedzi zawarto we wskazanych akapitach tekstu, i wpisz do tabeli oznaczenia literowe tych pytań. Każdemu akapitowi przyporządkuj jedno pytanie.

A. Jak Méliès zareagował na odmowę Augusta Lumière'a?
B. Jaką kwotę Méliès zaproponował wynalazcom kinematografu?
C. Jak bracia Lumière traktowali osoby zainteresowane ich wynalazkiem?
D. Za pomocą jakich środków reżyserzy teatralni starali się uatrakcyjnić swoje spektakle?
E. Jakie doświadczenia ułatwiły Mélièsowi realizację planów związanych z rozwojem filmu?

Akapit	Pytanie
2.	
4.	
6.	

Zadanie 13. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Karierę | **A** | **B** | można opisać wyrażeniem *z teatru do filmu*. Potwierdzają to informacje podane w | **C** | **D** | akapicie.

A. braci Lumière
B. Georges'a Mélièsa
C. pierwszym
D. ostatnim

Zadanie 14. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

August Lumière spodziewał się zdobyć dzięki kinematografowi duży majątek.	**P**	**F**
Georges Méliès nie podzielał poglądów Augusta Lumière'a na temat możliwości zastosowania kinematografu.	**P**	**F**

Zadanie 15. (0–1)

Mirosław Przylipiak tak napisał o początkach kinematografii:

Kinematografia powstała dopiero w wyniku zetknięcia się nowego urządzenia ze światem ludzkich potrzeb.

Czy zacytowana wyżej opinia może stanowić komentarz do tekstu *Początki kina*? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do treści tekstu Krzysztofa Teodora Toeplitza.

……...……

……...……

……...…

Zadanie 16. (0–2)

Przeczytaj poniższy fragment.

Akcja miała przerwać chodzenie polskiej publiczności do kin, gdyż w kinach wyświetlano stale propagandowe dodatki niemieckie i czysty ich dochód szedł do kas propagandy niemieckiej. Jak w represjach fotograficznych wybił się Alek, tak w początkach „pracy kinowej" głośny stał się Rudy.

16.1. Podaj tytuł lektury obowiązkowej, z której pochodzi powyższy fragment.

Tytuł lektury: ……

16.2. Podaj przykład działania, które podjęli bohaterowie tej lektury, by przerwać chodzenie polskiej publiczności do kin. Odwołaj się do całego utworu.

……...…

……...……

……...……

Zadanie 17. (0–1)

Przeczytaj definicję wyrazu *kino* ze słownika języka polskiego.

1. «obiekt widowiskowy przeznaczony do publicznej projekcji filmów, znajdujący się w budynku lub na wolnej przestrzeni»
2. «sztuka filmowa, kinematografia»
3. «seans filmowy»

Słownik języka polskiego, pod red. Mieczysława Szymczaka, Warszawa 1999.

W którym z podanych zdań użyto wyrazu *kino* w znaczeniu 1.? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

A. Dostałem na urodziny 20 złotych na kino.
B. W kinie zawsze można obejrzeć najnowsze filmy.
C. Początki kina dźwiękowego sięgają lat 30. XX wieku.
D. Gwiazda kina chce przekazać swój majątek na cele charytatywne.

Zadanie 18. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Sformułowania: *na szczęście*, *cudownego instrumentu*, *wzruszającymi historyjkami*, uwydatniają subiektywny charakter tekstu *Początki kina*.	**P**	**F**
Aby nawiązać kontakt z czytelnikiem, Krzysztof Teodor Toeplitz używa w tekście czasowników w pierwszej osobie liczby mnogiej.	**P**	**F**

Zadanie 19. (0–1)

Przekształć podane zdania tak, aby zachować ich sens. W każdą lukę wpisz imiesłów utworzony od podkreślonego czasownika.

1. Bracia Lumière należeli do wynalazców, którzy w kinematografie <u>widzieli</u> bardziej zabawkę niż sztukę.

   Bracia Lumière należeli do wynalazców ……..…… w kinematografie bardziej zabawkę niż sztukę.

2. Dzięki kinematografowi Georges Méliès rozwiązał wszystkie problemy, nad jakimi się głowił, gdy <u>pracował</u> w teatrze.

   Dzięki kinematografowi Georges Méliès rozwiązał wszystkie problemy, nad jakimi się głowił, ……..…… w teatrze.

Zadanie 20. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Formant w wyrazie *wynalazca* wskazuje na nazwę

A. cechy.
B. narzędzia.
C. czynności.
D. wykonawcy czynności.

Zadanie 21. (0–2)

Obejrzyj zamieszczony poniżej plakat do filmu *Syzyfowe prace* w reżyserii Pawła Komorowskiego. Napis w języku rosyjskim СИЗИФОВ ТРУД (wym. sizifow trud), widoczny na plakacie, oznacza syzyfową pracę.

R. Szaybo, K. Michałowska, M. Filipowicz
www.gapla.fn.org.pl

Autorzy plakatu za pomocą różnych elementów graficznych przedstawili swoją interpretację *Syzyfowych prac*. Wybierz dwa elementy graficzne i wyjaśnij ich sens w kontekście całej powieści Stefana Żeromskiego.

.....

.....

.....

Zadanie 22. (0–20)

Wybierz jeden z podanych tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Napisz rozprawkę, w której rozważysz, czy w relacjach międzyludzkich lepiej kierować się sercem czy rozumem. W argumentacji odwołaj się do lektury obowiązkowej (wybranej spośród lektur wymienionych na stronie 3 tego arkusza egzaminacyjnego) oraz do innego utworu literackiego. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 wyrazów.

Temat 2.

Napisz opowiadanie o odwiedzinach lisa na planecie Małego Księcia, podczas których lis przekonuje się, czy chłopiec wykorzystał wiedzę zdobytą podczas podróży. Wypracowanie powinno dowodzić, że znasz lekturę *Mały Książę*. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 wyrazów.